

دموکراسی در اردن

حزب نزد پاسخ دهندگان بوده است؛
۶. نظرات گوناگون نسبت به آزادی
مطبوعات وجود دارد.

منبع: روزنامه الرای، چاپ عمان، تاریخ

۱۹۹۵/۶/۱

هدفهای نظرخواهی

هدف از نظرخواهی سنجش میزان توجه
شهروندان به دموکراسی از طریق شناخت
نظرات آنها درباره موضوعات زیر است:

الف) چگونگی اصلاحات و
دگرگونی های اساسی که در قانون انتخابات
مجلس نمایندگان، احزاب، مطبوعات و
انتشارات انجام گرفته است؛

ب) ارزیابی دستاوردهای مجلس
نمایندگان در ۱۹۹۳؛
پ) ارزیابی دستاوردهای نمایندگان
حوزه های انتخاباتی؛
ت) موضع کلی نسبت به قانون انتخابات
فعلی مجلس نمایندگان؛

ث) شناخت نظرات کلی شهروندان نسبت
به احزاب سیاسی؛
ج) شناخت نظرات شهروندان نسبت به
آزادی بیان و مطبوعات.

پروسی نتایج نظرخواهی

از افراد درخواست شد به سؤالات یک تا
۱۰ پرسشنامه پاسخ دهند:

مرکز بررسی های استراتژیک دانشگاه اردن
طی ۱۸-۸ آوریل ۱۹۹۵ اقدام به یک
پژوهش میدانی کرد. گزینش افراد اتفاتی
صورت گرفته است. تعداد پاسخ دهندگان ۲
هزار نفر بوده است. شایان ذکر است حداقل
سن پاسخ دهندگان ۱۹ سال بود.

در آغاز این بررسی گفتگوی روزنامه
الرای با دکتر مصطفی حمارنه، مدیر مرکز
بررسی های استراتژیک دانشگاه اردن، ارائه
می شود. او در مورد این نظرخواهی بر
نکات زیر تاکید کرد:

۱. دیدگاه کلی در مورد روند دموکراسی
در اردن حکایت از کندی آن دارد. بر اساس
نظرخواهی یک بهبود بسیار جزئی در عرصه
توسعه دموکراسی تحقق یافته است:

۲. رضایت عمومی از عملکرد مجلس
نمایندگان محدود است؛

۳. تشابه و نزدیکی دستاوردهای مجلس
نمایندگان طی دو دوره ۱۹۸۹ و ۱۹۹۳؛

۴. کار حزبی موفقیت آمیز نیست؛

۵. جبهه عمل اسلامی معروف ترین

دموکراسی در اردن

۱. آیا اردن هنوز در اول راه به سوی دموکراسی است؟

۳. وضعیت قوانین موجود در راستای استقرار دموکراسی در اردن چگونه است؟

۲. آیا اردن در بالاترین حد یک کشور دموکراتیک است؟

گزینه ۱ قانون فعلی انتخابات مجلس نمایندگان یک گام اساسی در تحکیم استقرار دموکراسی در اردن است.

شایان ذکر است هر یک از این سؤالات دارای گزینه‌هایی برای پاسخ بوده اند.

گزینه ۲ قانون به طرز صحیح اجرا نمی شود.

گزینه ۱ اردن هنوز در آغاز راه استقرار دموکراسی است.

گزینه ۳ قانون فاقد ضمانت اجرای لازم برای استقرار دموکراسی است.

گزینه ۲ اردن هنوز به طور کامل در زمینه استقرار دموکراسی پیشرفت نکرده است.

گزینه ۴ هیچکدام

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

گزینه ۳ اردن در بالاترین حد یک کشور دموکراتیک است.

گزینه ۱ ۴۴ درصد

گزینه ۴ هیچکدام

گزینه ۲ ۵۷ درصد

گزینه ۳ ۳۰ درصد

گزینه ۴ -

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

گزینه ۱ ۱۹/۱ درصد

ارزیابی دستاوردهای مجلس نمایندگان در ۱۹۹۳

گزینه ۲ ۶۲/۵ درصد

گزینه ۳ ۶/۴ درصد

۴. میزان رضایت از دستاوردهای مجلس تا چه حد است؟

گزینه ۴ ۵ درصد

گزینه ۱ بسیار راضی

میانگین محاسبه سطح دموکراسی در نتیجه این نظرخواهی ۴/۸۳ درجه از مجموع ۱۰ درجه بود. نتیجه نظرخواهی ۱۹۹۳ بالغ بر ۴/۶ درصد بود (۵ درصد افزایش).

گزینه ۲ ناراضی

گزینه ۳ نمی دانم

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

گزینه ۱ ۵۸/۶ درصد

گزینه ۲ ۳۶٫۵ درصد

نمی دانم ۵ درصد

گزینه ۴ ۴۳٫۱ درصد ۳۸٫۲ درصد

(مؤثر) ۱۸٫۷ درصد (نمی دانم)

نتایج نشان می دهد که میزان پاسخ دهندگان راضی از دستاوردهای مجلس در مقایسه با میزان (۱۹۸۹) کاهش یافته است. به طوری که در آن زمان حدود ۷۳ درصد از رای دهندگان راضی بوده اند.

۶. نقش نمایندگان مجلس در تصویب قرارداد صلح با اسرائیل تا چه حد بوده است؟
گزینه ۱ اعضای مجلس برای رسیدگی و تصویب معاهده صلح با اسرائیل نقش مؤثری ایفا کرده اند؛

گزینه ۲ دستاوردهای مجلس نمایندگان

۵. کفایت نمایندگان مجلس در امور زیر

تا چه حد است؟

گزینه ۳ دستاوردهای مجلس نمایندگان

گزینه ۱ اعضای مجلس در بهبود

مشکل بیکاری نقش مؤثری ایفا نکرده اند؛

کافی نبوده است؛

گزینه ۲ اعضای مجلس برای مبارزه با

فساد نقش مؤثری ایفا نکرده اند؛

گزینه ۴ نمی دانم

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

گزینه ۱ ۴۲٫۶ درصد ۳۹٫۲ درصد

گزینه ۳ اعضای مجلس در رفع مشکل

افزایش قیمتها نقش مؤثری ایفا نکرده اند؛

(مؤثر) ۱۸٫۲ درصد (نمی دانم)

گزینه ۴ اعضای مجلس نسبت به

پیگیری مذاکرات با اسرائیل نقش مؤثری ایفا

گزینه ۲ ۲۵٫۲ درصد

نکرده اند.

گزینه ۳ ۶۲٫۵ درصد

گزینه ۴ ۱۲٫۳ درصد

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

۷. کیفیت قانون انتخابات مجلس

گزینه ۱ ۸۵ درصد ۱۲٫۶ درصد

نمایندگان چگونه است؟

(مؤثر) ۳٫۹ درصد (غیر مؤثر)

گزینه ۱ انجام اصلاحات مؤثر بوده

گزینه ۲ ۷۵٫۶ درصد ۱۱٫۳ درصد است؛

گزینه ۲ قانون مذکور تغییر نکرده

(مؤثر) ۷٫۹ درصد (نمی دانم)

گزینه ۳ ۸۶٫۳ درصد ۱۱٫۳ درصد است؛

گزینه ۳ ۳ نمی دانم

(مؤثر) ۲٫۴ درصد (نمی دانم)

گزینه ۶ عدم کفایت توانایی های	نتایج به دست آمده به شرح زیر است:
تشکیلاتی احزاب؛	گزینه ۱ ۴۵٫۶ درصد
گزینه ۷ عدم کفایت توانایی های مالی	گزینه ۲ ۴۲٫۴ درصد
احزاب؛	گزینه ۳ ۱۲٫۱ درصد
گزینه ۸ کوتاهی مدت تأسیس احزاب؛	
گزینه ۹ وجود ارزشهای دینی مغایر با	۸. نحوه عملکرد احزاب:
تقسیم امت در گروهها و احزاب مختلف؛	الف) میزان موفقیت فعالیت احزاب
گزینه ۱۰ عدم موفقیت و تجربه شکست	سیاسی تا چه حد بوده است؟
در فعالیتهای قبلی احزاب؛	گزینه ۱ انجام فعالیت حزبی در اردن تا
گزینه ۱۱ عدم تشریح دولت برای	حد متوسط رو به بالا موفقیت آمیز بوده
عضویت مردم در احزاب.	است؛
	گزینه ۲ نمی دانم.

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

- گزینه ۱ ۸۳ درصد
- گزینه ۲ ۸۳ درصد
- گزینه ۳ ۸۲ درصد
- گزینه ۴ ۸۱ درصد
- گزینه ۵ ۸۱ درصد
- گزینه ۶ ۷۸ درصد
- گزینه ۷ ۷۰ درصد
- گزینه ۸ ۶۹ درصد
- گزینه ۹ ۶۶ درصد
- گزینه ۱۰ ۶۵ درصد
- گزینه ۱۱ ۵۹ درصد

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

- گزینه ۱ ۱۷ درصد
- گزینه ۲ ۴۴ درصد

- ب) علت عدم موفقیت انجام فعالیت
- حزبی در اردن چه بوده است؟
- گزینه ۱ فقدان یک برنامه منسجم برای
- رفع مشکلات مردم؛
- گزینه ۲ عدم واکنش مناسب نسبت به
- امور جاری؛
- گزینه ۳ افزایش تعداد احزاب؛
- گزینه ۴ تکیه احزاب بر نفوذ
- خانوادگی، عشائری و منطقه ای؛
- گزینه ۵ احزاب در اصل شخصی و
- خصوصی هستند؛

پ) نام احزاب موجود در اردن را ذکر کنید:

در این خصوص از ۲۳ حزب تأسیس شده

در اردن بیشترین آرا را جبهه عمل اسلامی بخورد اختصاص داد.

شود. در مجموع، ۴۷٫۳ درصد خواهان توزیع حوزه های انتخاباتی براساس تقسیمات اداری در هر یک از استانها هستند.

۹. آیا وابسته به احزاب سیاسی هستید؟
گزینه ۱ در حال حاضر وابسته به احزاب هستم؛

در خصوص اصل «یک رای برای هر رای دهنده»، ۵۷٫۳ درصد پاسخ دهندگان معتقدند این اصل نیازمند اصلاح است.

گزینه ۲ بیشتر وابسته بوده ام؛
گزینه ۳ در نظر دارم به احزاب پیوندم.

در خصوص شرکت نظامیان در انتخابات و

تخصیص یافتن کرسی ها برای اقلیتها و زنان ۵۳٫۲ درصد از مجموع پاسخ دهندگان مرد

نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

گزینه ۱ ۲٫۲ درصد

و ۶۳٫۱ درصد از مجموع پاسخ دهندگان زن بر ضرورت مشارکت نظامیان تاکید کردند.

گزینه ۲ ۲٫۲ درصد

۶۰٫۵ درصد از مجموع پاسخ دهندگان مرد

گزینه ۳ ۱٫۹ درصد

و ۵۲٫۷ درصد از مجموع پاسخ دهندگان زن

شایان ذکر است که ۲۳/۳ درصد از مجموع وابستگان فعلی یا قبلی احزاب در حال حاضر یا بیشتر وابسته به حزب جبهه عمل اسلامی بوده اند.

خواستار تخصیص کرسی های مجلس برای

اقلیتها هستند. همچنین ۵۹٫۴ درصد از

مجموع پاسخ دهندگان مرد و ۱۷۶٫۱ درصد

از مجموع پاسخ دهندگان زن اعتقاد دارند

تخصیص کرسی هایی در مجلس به زنان

۱۰. آزادی های عمومی و مطبوعات ضرورت دارد.

در کل، ۵۸٫۱ درصد پاسخ دهندگان

معتقدند اصلاح تعداد کرسی های مجلس

ضروری است. ۱۹ درصد خواهان تعداد

کرسی کمتر (۸۰ کرسی)، ۷۳٫۳ درصد

خواستار ۱۰۰ تا ۱۲۰ کرسی و ۲٫۶ درصد

خواهان ۱۵۰ کرسی یا بیشتر هستند.

در خصوص حوزه های انتخاباتی نیز

۶۰٫۴ درصد عقیده دارند که باید نسبت به

تعداد حوزه های انتخاباتی اصلاحاتی انجام

پخش نسبی پاسخ دهندگان فرغ‌کنندگان خراسان، های ۱۹۸۹ و ۱۹۹۳
 برحسب رضایت از دستاوردهای مجلس

مجلس نمایندگان ۱۹۹۳	مجلس نمایندگان ۱۹۸۹	درجه رضایت
۵۸/۶	۷۳	بسیار راضی
۳۶/۵	۲۱	راضی نیست
۵/۰۰	۶	نمی دانم
۲۰۰۰	۱۱۹۷	جمع کل

جدول توزیع نسبی آرای پاسخ دهندگان به اصلاحات انجام شده
در مورد قانون انتخابات مجلس نمایندگان

مجموع	نمی دانم	خیر	بلی	اصلاح قوانین انتخابات
۹۱۱	۵/۰	۳۶/۹	۵۸/۱	تعداد کرسی ها
۹۱۱	۶/۶	۳۳/۵	۶۰/۴	تعداد حوزه ها
۹۱۱	۰/۷	۵۱/۰	۴۸/۳	سن انتخاباتی
۹۱۱	۱/۵	۴۱/۲	۵۷/۳	اصل انتخابات (یک رای برای هر نفر)

جدول میزان شناخت احزاب پاسخ دهندگان*

درصد	نام حزب
۲۲/۶	جبهه عمل اسلامی (جبهه العمل الاسلامی)
۲۰/۷	عهد (العهد)
۱۶/۸	بعث عربی سوسیالیست اردن (البعث العربی الاشتراکی الاردنی)
۱۵/۱	کمونیست اردن (الشیوعی الاردنی)
۹/۶	ملت دموکراتیک اردن (الشعب الديمقراطي الاردنی)
۸/۳	بیداری (اليقظه)
۷/۷	پیشرو دموکراتیک اردن (التقدمی الديمقراطي الاردنی)
۵/۶	وحدت مردمی (الوحده الشعبیه)
۵/۰	بعث پیشرو عرب (البعث العربی التقدمی)
۵/۰	دموکراتیک سوسیالیست اردن
۴/۸	آینده (المستقبل)
۴/۴	جنبش عربی اسلامی (دعاه)
۴/۴	پیشرو (التقدم)
۴/۳	گروه ملی اردن (التجمع الوطني الاردنی)
۴/۲	وحدت گرایان عربی اردن (الوحدوی العربی الاردنی)
۳/۵	میهن (الوطن)
۲/۵	جبهه عمل قومی گرا (جبهه العمل القومي)

* تعداد پاسخ دهندگان ۲ هزار نفر است.

جدول مقایسه میان نتایج نظر خواهی ۱۹۹۵ و ۱۹۹۳
در مورد وابستگی به احزاب

نظر خواهی		وابستگی به احزاب
۱۹۹۵	۱۹۹۳	
۱/۵	۱/۴	در حال حاضر وابسته به احزاب هستم
۱/۸۵	۶/۳	در نظر دارم به عضویت احزاب درآیم
۹۴/۱۰	۸۳/۵	در نظر ندارم
۳/۰۰	۸/۸	هنوز تصمیم نگرفته ام
۲۰۰۰	۱۱۹۷	جمع کل

جدول میزان آرا پاسخ دهندگان در خصوص تضمین
آزادی های عمومی و مطبوعات در اردن

مجموع ۱۰۰٪	تضمین شده تا درجه				بند
	نمی دانم	کم	متوسط	زیاد	
۲۰۰۰	۴/۸	۳۰/۳	۴۸	۱۶/۹	آزادی بیان
۲۰۰۰	۸/۳	۲۱/۱	۴۶/۳	۲۴/۳	آزادی مطبوعات
۲۰۰۰	۱۶/۳	۶۱/۱	۱۷/۷	۴/۸	آزادی شرکت در تظاهرات
۲۰۰۰	۲۰/۴	۵۶/۸	۱۸/۵	۴/۳	آزادی شرکت در اعتصاب
۲۰۰۰	۲۱/۷	۳۵/۵	۲۵/۴	۱۷/۴	آزادی شرکت در احزاب